

עין משפט‏‏
גור מצוה

עמ':

דבֿר פחות מג' בֿבְּכּוּד דמי. ולא־ציי אע"ג דבעלמא מהני לבזר זכי האי גוונא כדאשכחן לעיל (דף טו:) גבי חבליה הכא לא חשיב ליה דהא מחילות שאין מגיעות גמי לא מחשבי להו הכא: **שמע מינה** דיוורין הבאין בשבת אסורין. יש דיוורין הנאין בשבת שאסורין כגון ישראל וגר ששרויין ^(א) בדירה אחת ומת גר מצעוד יום כדאמר בפרק הדר (לעיל דף ע:.) והכא דיוורין הנאין בשבת על ידי נפילת מחילות שבין שמי חצירות איירי ^(ט) [דפליגי ביה רב ושמואלן] ומיבעיא ליה לרב אושעיא בפרק כל גגות (לקמן דף קג:):

ואיבעית אימא **עוֹשֶׂה תרתי**.

פ"י בקונטרס ולענין היתר חצירו בחדא סגי מיהו לדידה צעי למיעבד הרחקה דלא לייתי לטלטולי והוא הדין דסבירא ליה להאי תנא בכל מצטלין רשות דלריך לנעול וקצת תימנה בנאשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב היאך יכנס ויאל אס לא דרך חצר אס לריך לנעילת דלת ושמא י"ל דצעי נעילת דלת ובעשה שיטנך להיכנס ולאלת יפתח וינעול אחר כך וקצת נראה דווקא הכא לריך נעילת דלת שעד עתה הורגלו לטלטל בלא שום עירוב שהיה תבן מפסיק ואיכא למיחש כדאמר כיון דדש ביה אחי לטלטולי אבל בנאשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ולא הורגל לטלטל באלותה חצר אלא על ידי עירוב או ציטול רשות הלכך לא צעי נעילת דלת ונראה דהכא גמי לא צעו נעילת דלת אלא שבת ראשונה שאחר המיעוט כיון שבשבת שעברה היו מטלטלין שם בלא עירוב ובלא ציטול רשות אבל לשבת אחרת לא יטרכו עוד לנעול דאין סבירא שעד לעולם יהא לריך נעילה ולא נשוי אותו לשאר ציטול בשביל שהיתה שם מחילה מפסקת פעם אחת ולעיל בפרק הדר (דף סח.) דאמר להו רבא פנו לי מאני מצי גברי לבי נשי ^(ו) ופ"י שם הקונטרס דפינה כליו שלא יצוא להוציא משם

לחצר] משמע קצת דחיישינן שמא יטלטל ומיהו אדרבה משמע דלא הוו צעו נעילת דלת וגם רבא שצוה לפנות כליו משמע דוקא לפי שצטיל הוצרך לפנות שלא יוציא בשוגג ויאסור אבל אס לא היה מצטל לא היה לריך לא הוא ולא שאר בני התצר לפנות כלים ולא לנעול ומיהו מצי למימר כמו שפי' בקונטרס דליכא למיחש דלנא אחי לטלטולי אלא כשרואה אחרים מטלטלין ויותר נראה הטעם דלנא יוציא ויחזיק ונראה דאס הלכה כר' יהודה ^(ז) דאמר בשוגג אינו אוסר אין נראה שהא טעם שלא יוציא במויד ויאסור דאין לחוש שיוציא במויד באיסור: **והא כמנ"ל דאין מבטלין** וחוזרין ומבטלין. ומהך ברייתא לא תיקשי לרב דאמר פ' הדר (לעיל דף סח:) חוזרין ומבטלין דהוא מוקי מילתיה כגמרא דקדאמר רב שמת התם: **וּמְצוּבָה** **לָהֶם עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתוֹ הַגְּדוּלִּים ב'.** אומר ר"ת דלר' יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (ד' יב:) גבי מציאה לא גדול גדול ממנו והוא הדין הכא וזריך לומר שלא לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשלחנו דידו כיד אביו הוא ואע"ג דשמואל פליג עליה התם ואומר גדול גדול ממנו קיימא לן כרבי יוחנן לגבי שמואל ואין לתמוה לרבי יוחנן היאך יש יד לקטן לזכות דהא מה נפשך אמה העבדיה [נמין] קטנה היא דאי אחיה שערות מאי צעיא גביה וקטני דמוכה על ידה ואע"ג דבעלמא אין קטן זוכה לאחרים ^(ח) שאני שיטופי מצואות דרבנן והכי איתא בהדיא בפרק התקבל (גיטין דף סד:) ואס תאמר אמה העבדיה היכי זוכה והלא היא סמוכה על שלחן רבה ואר"ת דבשכרה קא אכלה ולר"י נראה דלא מהני טעמא דסמוך על שלחן אלא בבנו שרגיל לפרנסו ואס לא יהיה מציאתו לאביו יש לחוש שלא יתן לו מונוות אבל שאר בני אדם הסמוכים על שלחנו של בעל הבית אין מציאתן שלו ומיהו בתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שלחנו מציאתה לאציה משום איבה ודילמא מסר לה למנוול ומוכה שחין כדאמר בפ' נערה בכתובות (דף מו.) דטעמא דאיבה שייך אפילו באינה סמוכה ואפילו בנעורה: **וְעוֹלָא יְדֵי אִשְׁתּוֹ.** בסוף נדרים (דף פח:) מוקי לה שיש לה בית באלוהו מצוי דמגו דזכייה לנפשה זכייה גמי לאחריני אבל אין לה בית לא דיד אשה כיד בעלה ואס תאמר אי במקבלת פרס הא אינה זריכה לזכות לעצמה כדאמר פרק הדר (לעיל עג.) דרבי יהודה בן בתירא מתיר בנשים ואוסר בעבדים ואע"ג דהתם בעירוב בל אלאו הכא גמי כיון שהוא מוכה להם מסתמא מניח העירוב בביתו ואי אינה מקבלת פרס אפילו אין לה בית גמי מוכה להם דאין ידה כיד בעלה וי"ל דהכא כשנותן לה הבעל מעות למוזנות וכי האי גוונא לא חשיבא מקבלת פרס אלא אס כן הביאה המאכל והמשתה מתוך ביתו ואוכלת אי גמי הכא במספקת במעשה ידיה ולענין מציאה ולכל דבר הוי ידה כיד בעלה דכסמוכה על שלחנו דמיא ולענין מקבלת פרס לא דמיא ואס תאמר א"כ בנו ובתו הקטנים יזכו לאחרים בעירובם כי האי גוונא על ידי מייגו כשיש להם בית באלותה חצר וכן עבדו ושפחתו הכנענים דהא ודאי יש להם זכייה לענין עירוב כיון שאסורין כשיש להם חצר או בית כדאמר לעיל דאוסר בעבדים ומתיר בנשים ולענין עירובי תחומין דאמרינן בריש כ"ז משתתפין (לקמן דף פג:) שהרצ מערב על ידם אטו אס לייתה לרצם נאמר שלא יוכלו לערב סתמא דמלתא תקינו להו רבנן ויזכו לענין עירוב ונראה לר"י דלפי המסקנא דנדרים אחי כר' יהודה בן בבא דמתיר בעבדים ואוסר בנשים לעיל בפרק הדר [עג.] ותרווייהו מקבלי פרס ואשתו זריכה לערב אבל עבד אין לריך לערב: **צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַ מִן הַקִּרְקַע טַפַּח.** מכאן אין להוכיח דהגבהה סגי בטפח ^(י) דשאני שיטופי מצואות דרבנן תדע דהא לא קאמי הכא לאשמעינן דין הגבהה בכל מקום ^(י): **אִם טַעַם מֵלֵא לְגוּגְמִיו.** פירש ר"ת דהא מלא לוגמיו לאו דווקא מלא לוגמיו אלא ר"ל כדמפרש בפ' בתרא דיומא (דף פ.) כל שאילו מסלקו לגד אחד ונראה כמלא לוגמא ובפ' בתרא דיומא (סג) מוכח דמלא לוגמיו נפש מרביעית ובערבי פסחים (דף קס:) אמר דבארבע כוסות יש שיעור רביעית וכוס של קידוש אחד מהן ואיך יטעום מלא לוגמא הא אין צו כל כך:

חלוץ פרק שביעי עירובין

סנן שצעה ומשהו. ולקמן פריך הא נתמעט מעשרה קמני: **שניסן אסורין.** לעיל^א קאי דקמני נתמעט התבן מעשרה אסרי אהרדי: **שמע מינה** דיוורין הנאין בשבת. כי הכא דאמש לא היו דיוורין אלו שולטין מן התבן והלאה ועכשיו הן שולטין בכל הבית: אסורין. ולא אמר שבת הואיל והותרה הותרה ופלוגתא היא בפ"ק (דף יז.) ^(א) גבי שיירא שחנתה בצקעה^ב: או נועל אס ביטו. דגלי דעמיה דאסתלק מהכא והיינו ציטוליה: ואינעיס אימא לעולם תרסי. ולענין היתר חצירו בחדא סגי ומיהו לדידה צעי למיעבד הרחקה דלא לייתי לטלטולי והוא הדין דסבירא ליה להאי תנא בכל מצטלי רשות דצעי לנעול: לא זריבא אלא דהדר. האי מקבל רשותו ובטיל ליה רשותיה להאי מצטל לאחר שעשה זרכיו: פשיטא. מאי אולמיה דתחומין מחצירות הא והא דרבנן היא: דרע"ק במסכת סוטה בפרק כשם ^(ב): מסו דסימא ניגזור דלמא אסי לאיחלופי. וליקח מתחום שאניו שלהן וקא עברי אדאורייתא: **ביתנ'** מניח אס החבית. משלו אס ירלח: ומוכה לנן על ידי בנו ובתו. ואומר^ג לנן קבלו חצית זו. וזכו זה לשם כל בני מצוי: שידן כידו. ולא זכייה היא: **גב' זריך להגביה מן הקרקע.** כשהוא מוכה אותה לנן דכל כמה דמנחא בדרשותיה לא הויא זכייה והכי מני לה במוספתא ^(ד): אס משלהן אין לריך לזכות ואס משלו השליח מגביה מן הקרקע ואומר זכיתי לכס^ה: **פני דפומבדיתא.** רב יהודה וזיבתו בשיליה פ"ק דסנהדרין^ו: מדורה. היסק גדול: איזו היא אשירה ספס. אף על גב דלא חזינן ליה דפלגוהו ממזקין לה בזהכי: ואין

בשבת סבור מינה לחיה אין לחולה לא בימות הגשמים אין בימות החמה לא איתמר אמר רב חייא בר אבין אמר שמואל ^א הקיז רם ונצטנן עושין לו מדורה בשבת ואפילו בתקופת תמוז אמר אמימר הא גמי סבי דפומבדיתא אמרינהו ^ב דאיתמר איזו היא אשירה סתם אמר רב כל שמשרתי עו"ג שומרין אותה ואין לחצר] משמע קצת דחיישינן שמא יטלטל ומיהו אדרבה משמע דלא הוו צעו נעילת דלת וגם רבא שצוה לפנות כליו משמע דוקא לפי שצטיל הוצרך לפנות שלא יוציא בשוגג ויאסור אבל אס לא היה מצטל לא היה לריך לא הוא ולא שאר בני התצר לפנות כלים ולא לנעול ומיהו מצי למימר כמו שפי' בקונטרס דליכא למיחש דלנא אחי לטלטולי אלא כשרואה אחרים מטלטלין ויותר נראה הטעם דלנא יוציא ויחזיק ונראה דאס הלכה כר' יהודה ^(ז) דאמר בשוגג אינו אוסר אין נראה שהא טעם שלא יוציא במויד ויאסור דאין לחוש שיוציא במויד באיסור: **והא כמנ"ל דאין מבטלין** וחוזרין ומבטלין. ומהך ברייתא לא תיקשי לרב דאמר פ' הדר (לעיל דף סח:) חוזרין ומבטלין דהוא מוקי מילתיה כגמרא דקדאמר רב שמת התם: **וּמְצוּבָה** **לָהֶם עַל יְדֵי בְנוֹ וּבְתוֹ הַגְּדוּלִּים ב'.** אומר ר"ת דלר' יוחנן דאמר בפ"ק דב"מ (ד' יב:) גבי מציאה לא גדול גדול ממנו והוא הדין הכא וזריך לומר שלא לזכות העירוב ע"י בנו הגדול הסמוך לשלחנו דידו כיד אביו הוא ואע"ג דשמואל פליג עליה התם ואומר גדול גדול ממנו קיימא לן כרבי יוחנן לגבי שמואל ואין לתמוה לרבי יוחנן היאך יש יד לקטן לזכות דהא מה נפשך אמה העבדיה [נמין] קטנה היא דאי אחיה שערות מאי צעיא גביה וקטני דמוכה על ידה ואע"ג דבעלמא אין קטן זוכה לאחרים ^(ח) שאני שיטופי מצואות דרבנן והכי איתא בהדיא בפרק התקבל (גיטין דף סד:) ואס תאמר אמה העבדיה היכי זוכה והלא היא סמוכה על שלחן רבה ואר"ת דבשכרה קא אכלה ולר"י נראה דלא מהני טעמא דסמוך על שלחן אלא בבנו שרגיל לפרנסו ואס לא יהיה מציאתו לאביו יש לחוש שלא יתן לו מונוות אבל שאר בני אדם הסמוכים על שלחנו של בעל הבית אין מציאתן שלו ומיהו בתו אפילו נערה ואינה סמוכה על שלחנו מציאתה לאציה משום איבה ודילמא מסר לה למנוול ומוכה שחין כדאמר בפ' נערה בכתובות (דף מו.) דטעמא דאיבה שייך אפילו באינה סמוכה ואפילו בנעורה: **וְעוֹלָא יְדֵי אִשְׁתּוֹ.** בסוף נדרים (דף פח:) מוקי לה שיש לה בית באלוהו מצוי דמגו דזכייה לנפשה זכייה גמי לאחריני אבל אין לה בית לא דיד אשה כיד בעלה ואס תאמר אי במקבלת פרס הא אינה זריכה לזכות לעצמה כדאמר פרק הדר (לעיל עג.) דרבי יהודה בן בתירא מתיר בנשים ואוסר בעבדים ואע"ג דהתם בעירוב בל אלאו הכא גמי כיון שהוא מוכה להם מסתמא מניח העירוב בביתו ואי אינה מקבלת פרס אפילו אין לה בית גמי מוכה להם דאין ידה כיד בעלה וי"ל דהכא כשנותן לה הבעל מעות למוזנות וכי האי גוונא לא חשיבא מקבלת פרס אלא אס כן הביאה המאכל והמשתה מתוך ביתו ואוכלת אי גמי הכא במספקת במעשה ידיה ולענין מציאה ולכל דבר הוי ידה כיד בעלה דכסמוכה על שלחנו דמיא ולענין מקבלת פרס לא דמיא ואס תאמר א"כ בנו ובתו הקטנים יזכו לאחרים בעירובם כי האי גוונא על ידי מייגו כשיש להם בית באלותה חצר וכן עבדו ושפחתו הכנענים דהא ודאי יש להם זכייה לענין עירוב כיון שאסורין כשיש להם חצר או בית כדאמר לעיל דאוסר בעבדים ומתיר בנשים ולענין עירובי תחומין דאמרינן בריש כ"ז משתתפין (לקמן דף פג:) שהרצ מערב על ידם אטו אס לייתה לרצם נאמר שלא יוכלו לערב סתמא דמלתא תקינו להו רבנן ויזכו לענין עירוב ונראה לר"י דלפי המסקנא דנדרים אחי כר' יהודה בן בבא דמתיר בעבדים ואוסר בנשים לעיל בפרק הדר [עג.] ותרווייהו מקבלי פרס ואשתו זריכה לערב אבל עבד אין לריך לערב: **צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַ מִן הַקִּרְקַע טַפַּח.** מכאן אין להוכיח דהגבהה סגי בטפח ^(י) דשאני שיטופי מצואות דרבנן תדע דהא לא קאמי הכא לאשמעינן דין הגבהה בכל מקום ^(י): **אִם טַעַם מֵלֵא לְגוּגְמִיו.** פירש ר"ת דהא מלא לוגמיו לאו דווקא מלא לוגמיו אלא ר"ל כדמפרש בפ' בתרא דיומא (דף פ.) כל שאילו מסלקו לגד אחד ונראה כמלא לוגמא ובפ' בתרא דיומא (סג) מוכח דמלא לוגמיו נפש מרביעית ובערבי פסחים (דף קס:) אמר דבארבע כוסות יש שיעור רביעית וכוס של קידוש אחד מהן ואיך יטעום מלא לוגמא הא אין צו כל כך:

מסורת הש"ס

(א) לעיל טו, ב) ג"ד אסורין וכן פי' שם בנשי' ומוס', ג) ולעילסח: א) ד) ולקמן קב. סוטה ס: ז) וי"ל, ס) לעיל עג: נדרים פח: גיטין סד: א) פסחים קז, א) שבת קכט, ח) ובס"א נוסף: בימות הגשמים, ט) ע"ז מת, י) וע"א בבביתא, יא) ז"ל ומת אחד מהן ע"י מהרש"א על תוס' ד"ה ש"מ, יב) בס"א: אומר, יג) ז"ל להס, יד) וי"ל, ט) ז"ל במגורה, טו) רש"י, טז) ולעילסנ: א) ה) הא אומר בפ' התקבל שאני שיטופי מצואות דרבנן וא"ת אמה וכו' כ"ל רש"י, ק) וקידושין כה: א) ד) ונשי' תוס' ב"ק טז: ד"ה אלא ומוס' במכות לא. ד"ה ואי ד"ה נמא ומוס' קידושין כז. ד"ה אי נמי,

הגהות הב"ח

(א) ישי" ד"ה אסורין וכו' בפ"ק. י"ב פלוגתא דרב הונא ור' יוחנן בדף ט"א:

מוסף רש"י

ביצד משתתפין במבוי. להיות כל התצרות מוצאין לתווכו ויעטלו בכולן (גיטין סד:.) מניח את החבית. שהיו במוכה לשמוך, דקמח שיטוף ציין (שם) ואם לאו לא יצא. והכי הלכתא, והוא שלא טעם אחד מכל המצויין אבל טעם אחד מהם ילאו כולן ידי חובתן ואע"פ שלא טעמו (דשב"ס פסחים קז.) איזו היא אשירה סתם. אילן שלא הוצרך לנו שהיא אשירה, בלחץ סומן ניכר אס היא אשירה אס לאו (ע"ז סח.)

לה א מיי פ"א מהלכות עירובין הלכה ז סמג עשין א טוש"ע א"ח ס' שסו סעף ט: לו ב מיי שם הלכה כ וטוש"ע שם סעף י: לו ג מיי שם הלכה ז וטוש"ע שם סעף ט: לח ד מיי פ"כ מהל' שבת הלכה ז סמג עשין טו טוש"ע א"ח ס' רעא סעף יג: לה ה ו מיי פ"ב מהל' שבת הלכה יד סמג לאין סה טוש"ע א"ח ס' שבת סעף יח ופי' של סעף ו:

רב גיסים גאון

ויש בה עוד דברים שלענין דיוורין הבאין בשבת. לא צריכא לר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא. כבר פירשונה למעלה עיקר דברי ר' עקיב' במס' סוטה.

רבינו חננאל

מדקתני הוא אסור וחבירו מותר ש"מ דקסבר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. וכן אתה אומר בניב של תבן שבין שני בתחומי שבת. פשיטא לא צריכא לר' עקיבא דאמר תחומין דאורייתא. מתני' ביצד משתתפין במבוי וכו'. אמר רבה חבית של שיטופי מבוי צריך להגביהה מן הקרקע טפח. והמקדש אם טעם מלא לוגמיו יצא, ואם לאו לא יצא. הני תרי מילי סבי דפומבדיתא אמרוה שמואל אמר אף עושין מדורה לחיה בשבת, סבור מינה לחיה אין לחולה לא. אמר שמואל הקיז רם ונצטנן עושין לו מדורה אפי' בתקופת תמוז כו'. איזו היא אשירה אמר רב כל שכומרין שומרין אותה